

Täysistunto

Torstai 14.3.2024 klo 16.00—18.35

9. Lakialoite laiksi rikoslain 38 luvun muuttamisesta

Lakialoite LA 5/2024 vp Timo Harakka sd ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan. — Edustaja Harakka poissa. — Edustaja Räsänen, Joona.

Keskustelu

18.26 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on todella edustaja Harakan oikein hyvä lakialoite, jossa ehdotettaisiin, että rikoslakiin lisättäisiin uusi 38 luvun 9 b § törkeästä identiteettivarkaudesta, ja voin kyllä ilmoittautua tässä lähetekeskustelussa kannattajaksi tähän lakialoitteeseen liittyen. Edustaja Harakkahan tässä omassa aloitteessaan hyvin läpikäy sen, minkä takia tarve tällaiselle lainmuutokselle on tullut. Sehän tulee nimenomaan siitä, että yhä kehittyvä teknologia mahdollistaa yhä törkeämpien identiteettivarkauksien tekemisen. Nyt jo maailmalla huomaamme, mihin tätä uutta teknologiaa voidaan myös käyttää, ja kuten olemme huomanneet, sitä voidaan käyttää myös yhteiskunnallisessa painostustarkoituksessa. Senpä takia, arvoisa puhemies, pitäisin kyllä välttämättömänä, että me lainsäätäjät kykenemme muuttamaan myös lainsäädäntöä siten, että se vastaa nykyisiä tarpeita ja pysyy tämän teknologisen kehityksen perässä.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee sitten tämän aihekokonaisuuden käsittelyyn muutoinkin, niin ajattelisin niin, että meillä on monia sellaisia asioita tässä talossa käsittelyssä, joissa olemme kohtuullisen eri linjoilla riippuen vähän siitä, missäpäin tätä salia kukakin meistä istuu, mutta tämä aihekokonaisuus luultavasti voisi olla sellainen, jossa löytyisi kyllä yksituumaisuutta ihan yli hallitus—oppositio-rajojen, koska varmasti jokainen on huomannut, että tämä teknologian kehitys nyt mahdollistaa todella entistä törkeämpien identiteettivarkauksien tekemisen ja niiden käyttämisen myös yhteiskunnallisiin tarkoituksiin. Senpä takia voisin kuvitella, että meillä kaikilla olisi tahto nyt muuttaa lainsäädäntöä siten, että näihin tapauksiin voitaisiin myös puuttua. Varmasti se ennaltaehkäisisi sitä, kuinka paljon näitä esimerkiksi alettaisiin käyttämään Suomessa, ettemme olisi ihan sillä tiellä, millä esimerkiksi rapakon takana ollaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Malm.

18.28 **Niina Malm sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kuten edustaja Räsänen tässä edellä totesi, nopea teknologinen kehitys on johtanut siihen, että valtavan paljon harhaanjohtavaa aineistoa pystytään tuottamaan tällä hetkellä todella helposti. Se, että yhteiskun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2024 vp

nallinen painostaminen tämän kautta on mahdollista, on varsinainen uhka myös meidän demokratian tulevaisuudelle siinä, että pystytään muun muassa vaikka some-alustojen kautta vaikuttamaan ihmisten äänestyskäyttäytymiseen tai sulkemaan toisilta suut. Jo sen takia tämä edustaja Harakan tekemä lakialoite on erityisen kannatettava, että tässä salissa meidän kaikkien perimmäinen tarkoitus joka tapauksessa on turvata demokratia ja sen tulevaisuus ja sen toteutuminen.

Mutta kuten tässä aloitteessa — ja tässä puheenvuorossani — todetaan, ehkä vielä pahempaan mennään, kun tarkoituksena on ollut esimerkiksi pyrkiä mustamaalaamaan yhteiskunnallisissa tehtävissä toimivia henkilöitä tai muuten johtamaan ihmisiä harhaan. Näen kyllä valtavan uhan siinä, kuinka esimerkiksi inhimillisyyden vieminen on tämän teknologian kehityksen myötä mahdollista. Esimerkiksi erittäin kamalalla ja törkeällä tavalla lapsia hyväksi käyttävän videomateriaalin tekeminen tulee päivä päivältä helpommaksi. Sen levittämisestä täytyy tulla niin hankalaa, vaikeaa ja niin kovasti sanktioitua, että sitä ei edes harkitse tekevänsä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli.

18.30 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Aloitteessa on kyllä kannatettava poljento. Niin kuin tässä on todettu, erilaiset identiteettivarkaudet, väärinkäytökset ja huijausyritykset alkavat olla arkipäivää varmaan lähestulkoon kaikille kansalaisille, jotka vähänkin digitaalisessa maailmassa ovat mukana. Suurin osa on, ja vaikka ei olisikaan, niin todennäköisesti silloinkin niitä tulee.

On joitakin menetelmiä, millä pystyy hieman suojaamaan omaa identiteettiään. Mainitsen nyt tässä kaksi: Patentti- ja rekisterihallitukselle voi tehdä rekisteröintikiellon, ja se tarkoittaa sitä, että silloin jos esimerkiksi minulla on sellainen, niin kuin minulla on, kukaan muu ei saa merkitä minua vastuuhenkilöksi kaupparekisteriin jonkun yhtiön hallitukseen tai näin pois päin ja lähteä sitten toimimaan etujeni vastaisesti rikollisessa mielessä. Postille voi tehdä muuttosuojauksen, ja se tarkoittaa sitä, että kukaan muu ei voi puolestani lähteä muuttamaan kotiosoitettani.

Jos tällaisia ei olisi, niin se antaisi kyllä aika paljon tilaa toimia väärin, ja valitettavan paljon tällaisia väärinkäytöksiä on. Näitä on monta muutakin tapaa, ja se on valitettavaa, että näitä kaikkia ei pysty tekemään keskitetysti yhdestä paikasta. Itse asiassa tällaisten suojausten teko on aika hankalaa, kun niitä sitten joutuu eri paikoista poimimaan, että missä kaikessa voin olla mukana tietämättäni, että olen mukana, ja siellä sitten huijarit tekevät töitä taustalla. Olemme kyllä turvallisuuden, identiteetin ja tämäläisyyden asioitten kanssa aivan selvästi uuden edellä, ja tämä AI eli keinoäly — keinoälyhän se on — ei tee kyllä tilannetta yhtään helpommaksi, valitettavasti näin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

18.32 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Vielä tämän edustaja Kiurun hyvän puheenvuoron jälkeen on hyvä jatkaa, että varmasti yksi mahdollinen kehityssuunta, jolla voisimme ainakin jonkun verran torjua näitä identiteettivarkauksia ja toisaalta sitten myös tuoda turvaa ihmisille, olisi todella se, jos jo nämä nykyiset rajoittamistoimenpiteet, joita jokainen meistä voi hakea, olisivat ehkä vähän helpommin saatavissa. Ne olisi ehkä syytä kootakin yhteen paikkaan, jotta sitten mahdollisesti jokainen meistä voisi niitä ehkä helpom-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2024 vp

minkin käyttää, mikäli kokee, että sille olisi tarvetta. Nyt saattaa käydä monesti niin, että yhteiskunta on kyllä tarjonnut mahdollisuuksia meille jokaiselle suojautua, mutta kykenemmekö me välttämättä niihin kaikkiin tarttumaan?

Arvoisa puhemies! Ajattelin vielä tähän asiakokonaisuuteen todeta sen, että nyt tällä hetkellä on tyypillistä, että myös yhteiskunnallisessa päätöksenteossa, kun puhutaan politiikasta, kansalaismielipiteeseen pyritään vaikuttamaan esimerkiksi erilaisten meemi-kuvien kautta. Sehän on hyvin tyypillistä, ja niitä varmasti jokainen, itse kukin, aina joskus tekee ja lähettelee toisille. Jo nyt olemme huomanneet, että verkossa kiertää paljon sellaista materiaalia, missä esimerkiksi yksittäisen henkilön kuva on yhdistetty ehkä saman henkilön tai jonkun toisen henkilön lausuntoihin, jotka on ehkä mahdollisesti irrotettu sitten asiayhteydestä, ja näitä on laajasti paheksuttu. No nythän se, mihin tämä jo nyt käytössä oleva teknologia vie tätä koko kehitystä, on se, että todella pystytään tuottamaan esim. tiettyistä vallankäyttäjistä hyvinkin aidon näköistä materiaalia, jolla pyritään heidät asettamaan esimerkiksi negatiiviseen valoon, ja sitä kautta pyritään vaikuttamaan niin kansalaismielipiteeseen kuin sitten mahdollisesti päätöksentekoon. Senpä takia on todella hyvä, että tämäkin asiakokonaisuus nyt herätti tässä salissa keskustelua.

Toivon mukaan tässä talossa voisimme yhteisesti ponnistella sen eteen, että saisimme myös täällä lainsäädäntömuutoksia tehtyä ja kiristettyä nykyistä lainsäädäntöä, mikä antaisi sitten myös viranomaisille mahdollisuudet tarttua ja torjua niitä väärinkäytöksiä, joita mahdollisesti havaitsemme.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.